

FOTOĞRAF ARKASI SÖZLER*

Dr. Doğan KAYA

Zamanın dondurulduğu suret, şekil veya tasvir olan fotoğraflar kimi zaman insanı gülümsetir, kimi zaman ah çektirir, ağlatır. Teknolojinin getirdiği rahatlık ve kolaylıklara rağmen orta yaşın üzerindeki için eski fotoğraflar aranan, özlenen en güzel hatıra araçlarıdır. Teknoloji masal ve çocuk oyunlarımızda olduğu gibi fotoğraf albümlerimizi de yok etti. Günümüzde fotoğraflar artık bilgisayarda arşivleniyor ve müzik eşliğinde geçişi sağlanarak izleniyor. Ama şurası muhakkak ki, eskiler albüm karıştırırken aldıkları hazzı, bilgisayarda alamıyor. Dijital makinelerde mükemmel çekilen yüzlerce fotoğraf, eskiler için insanlara zevk verme açısından öncekilerin yanına dahi yaklaşmıyor. İşin bir başka yönü daha var; doğum, hayat ve ölüm safhalarının ebedî belgesi niteliğinde olan fotoğraflar, geçmişte eşe-dosta verilirken ebediyen sevmek ve hatırlanmak gayesiyle, arkasında birtakım manzum sözler yazıldıktan sonra takdim edilirdi.

Geçmişte, fotoğraf çektirmek başlı başına bir iş ve bir o kadar da sıkıntı ve çile idi. Hele hele fotoğraf filmi yandığında ve tekrar çektirme durumu hasıl olduğunda bu sıkıntı daha da artardı. Sivas'ta ekseriya PTT merkez binasının arkasında sıra sıra dizelen seyyar fotoğrafçılar vardı ve bunlar da artık tarihteki vazifelerini tamamlayıp sahneden çekildiler.

Kişiler fotoğrafı, fani dünyanın ebedî yadigârı olarak gördüğündendir ki, fotoğraf arkası sözler mistik bir eda taşır. Hayatta kalanlar, ölmüş yakınlarının / tanıdıklarının fotoğrafına bakarken ve kendilerine yazılmış olan manzum sözleri okurken geçmiş zamana uzanır, iç çeker, gözyaşı döker. Böylelikle yanan yüreğini soğuturken, fotoğrafı bağına basarken, sevdiği kişiyi kucaklar gibi olur.

Aşağıda *Sivas* yöresinden tespit edip kaydettiğim sözlerden birini yazıp sevdiklerimize verme geleneği artık tarihe karıştı. Bu sözleri toplamak benim onlarca yılımı aldı. Çünkü fotoğraflar aynı zamanda aile mahremiyetini ihtiva ettiği için pek çok insan bize bu fotoğrafları, dolayısıyla sözleri vermekten kaçındı yahut varlığından söz dahi etmedi. Buna rağmen aşağıya otuzdan fazla fotoğraf arkası düzgülü kaydettim.

Fotoğraf arkası sözler 2-6 mısra arasında değişen manzum sözlerden oluşur. Hece sayıları ise, 7-11 kadardır. Pek çoğu kafiyeli ve duraklıdır. Dörtlük şeklinde olanların bir kısmı mani tarzında düzeninde kafiyelenmiştir.

.....

*Hayat bir gemidir yoktur yelkeni
Resmime baktıkça hatırla beni*

*Beraber gezindik hayat yolunda
Resmimi alınca sakla koynunda*

*Kendim uzaktayım hayalim yakın
Resmimi saklayın atmayın sakın*

*Cismim uzak ise hayalim yakın
Resmime baktıkça ağlama sakın*

*Yayımlandığı yer: *Millî Folklor*, Ankara, I (3) , 9. 1989, s. 8-9. (İlâveler yapılmıştır.)

*Bu hayalim bir yazı iki satır
Size kardeşlik sevgilerimi hatırlatır*

*Akıl bir gemidir fikir dümeni
İşte resmim hatırla beni*

*Belki felek yok edecek cismimi
Cansız hayalimle hatırlayın ismimi*

*Bakıp da anarsan küserim sana
Anıp da bakarsan ne mutlu bana*

*Söyleyin güneşe güneş doğmasın
Saklayın resmimi rengi solmasın
Bu bir hatıradır yerde kalmasın*

*Hatırlatır beni sana
Ölürsem ruhuma fatiha
Ölmezsem ebedî hatıra*

*Bu resmim hatıradır
Kimse mani olamaz
Kıymetini bilmeye
Hiç eline alamaz*

*Bugün dünyada varım
Yarın ahrette mezarım
Beni unutmazsanız
Ne kadar bahtiyarım*

*Dağların başındayım
On sekiz yaşındayım
Beni görmek istersen
Çevir bak karşımdayım*

*Bu bir güldür elbet solacak
Bir gün gözlerime toprak dolacak
Ben kalırsam gurbet ellerde
Resmim size hatıra kalacak*

*Resmime yazarım sıralı yazı
Bakın fotoğrafa unutman bizi
Her zaman hatırdan çıkarmam sizi
Saklayın resmimi hatıra olsun*

*Dağda ceylan gezer mi
Taşı toprağı ezer mi
Bak bakalım resmime
Bacanağına benzer mi*

Topraktan aldılar cismimi
 Tankçı koydular ismimi
 Eğer gelmezsem askerden geri
 Saklayın bu kıymetsiz resmimi

Hayat size şen olsun
 Kalbiniz neş'eyle dolsun
 Benim şu cansız hayalim
 Size ebedî hatıra kalsın

Gurbette gezerim akın akın
 Resmime bakın atmayın sakın
 Seviyorsanız duvara asın
 Sevmiyorsanız çöplüğe atın

Geldim sizi görmeye
 Dilim yok söylemeye
 Onun için mecbur kaldım
 Zarfın içine girmeye

Bu gözler görmek ister
 Gönüller sevmek ister
 Beni soran olursa
 Çıkar resmimi göster

Yazı yazdım satıra
 Ölüm gelmez hatıra
 Bir gün olur ölürsem
 Resmim kalsın hatıra

Denize akan seldim
 Seherde esen yeldim
 Şu cansız hayalimle
 Sizi görmeye geldim

Ben bir garip askerim
 Fakat çoktur kederim
 Çileli dostum diye
 Resmimi sakla rica ederim

Ey benim cansız resmim
 Evimize gidersen
 Benden selâm edersen
 Annem; "Hani oğlum" derse
 Beni gönderdi dersin

Hatıra hatıra dersin
 Başımın etini yersin
 Al sana bir hatıra

Bakıp bakıp hatırla

*Gurbette esiyor acı bir rüzgâr
Ömrümü mahvetti gam ile efkâr
Sizleri görmeden ölürsem eğer
Bu resmim kalsın size yadigâr*

*Mavi deniz ıssız sema
Hatırlatsın beni sana
Ölür isem Fatıha
Kalır isem hatıra*

*Hayâldir hakikate yakın
Ruhsuz bir gölgedir hasretle bakın
Yadigârdır kimse mani olmasın
Kıymetini bilmeyen ele almasın*

*İşte gördüğünüz Ahmet benim
Gencim fakat çoktur kederim
Bu resmimi saklarsanız
Çok teşekkür ederim*

*Hayalimdeki şu izler
Bahçedeki filizler
Size bakan şu gözler
Her an sizleri özler
Hayatınız şen olsun
Resmim size hatıra kalsın*